

Храм Преподобног Симона Монаха

Црквена Општина Ст.Гален
Епархија аустријско-швајцарска

Православље у Лихтенштајну

српски / deutsch

Кнежевина Лихтенштајн је независна држава са свега 39.000 становника који су већином римокатоличке вероисповести (75,7%). Без обзира на такву већину, Православље је чврсто успостављено захваљујући братској сарадњи свеpravославних верника. У овој малој кнежевини је 2016. године становало званично 108 православних Срба и 101 православни Грк, који канонски припадају двома парохијама у Сан Галену (Швајцарска) које опслужују пароси Јереј о. Бране Сарић из Српске Православне Цркве и прота Игнатиос Пападелис, свештеник Цариградске Патријаршије. Такође, они неколико пута годишње имају богослужења у Лихтенштајну, којима присуствују поред Срба и Грка и други православни верници (Руси, Украјинци, Румуни и други). Православни хришћани различитих нација, иако у мањини, су добро интегрисани у овој малој Кнежевини, а то је последица изузетне репутације које Православље ужива у јавном и културном животу Лихтенштајна као и захваљујући мрежи добрих односа које је проф. др Ђирил Дејша са својим сарадницима годинама градио и неговао, при том не заборављајући локалне посебности ове средине. Под именом Christlich-Orthodoxe Religionsgemeinschaft im Fürstentum Liechtenstein, Православна заједница је регистрована према лихтенштајнском закону и призната је од стране власти, што јој на дуге стазе, обезбеђује стабилност за будућност.

Све ово не би било оствариво да није постојало вишегодишње охрабривање и благослов свештенства Српске Православне Цркве и Грчке митрополије. Треба нарочито истаћи доприносе оца Љубомира Котарчића, прота Милета Мијића и грчког владике Јеремијаса, који су нас од самих пионирских почетака духовно подржавали и храбрили, као и у новије време благослов и духовну подршку Његовог Преосвештенства Господина Андреја, оца Бранета (Сарића), ђакона Ненада (Бркића), митрополита Максимоса, и прота Игнатиоса (Пападелис). Свим нашим духовним оцима дугујемо нашу искрену и дубоку захвалност.

Однос Цркве и државе - ситуација у 20. веку

Упркос чињеници да се односи Цркве и државе мењају на боље, нови Закон о верским заједницама још увек није на снази. Ова "привремена" ситуација која нажалост траје годинама оставља негативне последице које посебно осећају протестантске и православне заједнице. С тим у вези, препоручљиво је направити један хронолошки пресек ситуације у овој земљи.

Од почетка 20. века, а све до 80-их, породице Лихтенштајнског порекла биле су све, аутоматски римокатоличке вероисповести. Верска различитост постојала је тада још само међу емигрантима: швајцарским (реформатори), немачким (лутерани), грчким и словенским (православни), италијанским и шпанским (римокатолици), а Јевреје, Муслимане, Будисте, Англичанце и Атеисте представљали су тек неколицина изолованих људи.

Лихтенштајн је територијално припадао швајцарској бискупији Кур (Chur), али Римокатоличка црква је била де факто орган тадашње државе. Данас у Лихтенштајну нема црквеног пореза нити могућност исписивања из цркве. Римокатоличка црква никада није имала свој буџет, нити је власништво некретине било јасно регулисано, а чланове Жупног савета бирани су по политичкој линији. С друге стране, многа подручја државе била су под одговорношћу жупника: школе, цивилни статус, гробља, образовање, јавне забаве, надзор младих, социјалне службе, породична политика, интеграција странаца, итд. Странци су увек имали слободу вероисповести, што је предвиђено Уставом Лихтенштајна из 1929. године. Треба напоменути, да су лихтенштајнски католички жупници увек с љубазношћу третирали православне, а они сами су уживали у великодушном гостопримству у жупним храмовима. Држава је кренула 2003. са годишњом субвенцијом у износу од 1.000 франака, што се сматрало првим кораком ка државном признавању Православне заједнице на лихтенштајнском простору.

Расподела улога

Крајем 20. века постојала је потреба да се "раздвоји" односна улога Цркве и државе што је одговарало жељи Кнеза. "Раздвајање" је било у складу са савременом римокатоличком доктрином, те је омогућило неутралну и модерну управу са верским плурализмом, у складу са људским правима. Све више и више емиграната је натурализовано, без промене вероисповести. Хришћанство више није, као раније, монопол Римокатоличке цркве. У том контексту, г. Ф. Нешер (Pfr. Franz Näscher), председник Римокатоличког деканата, саветовао је православне да се организују у удружење, руководећи се лихтенштајнским законом и примером протестаната који су то учинили пре више година. Г. Нешер је 14. јуна 1997. такође преузео иницијативу за оснивање Радног кружока хришћанских цркава (ACK Liechtenstein).

Католичка криза

Као што је познато, за време службе монсињора В. Хаас (Mgr. Wolfgang Haas) као бискупа Кур-а, у Граубундену и Цириху су настали сукоби између римокатолика и органа Швајцарске државе. Треба напоменути да Лихтенштајн као независна

држава, нема никакве ингеренције у унутрашње послове Швајцарске. За решење швајцарског сукоба морао је да интервенише и Ватикан. Нажалост, дошло је до потпуно неочекиваног споредног ефекта на Лихтенштајн јер је у децембру 1997. папа Јован Павле створио надбискупију Вадуц (са г. Хаасом на челу), а римокатолички деканат је уклоњен без консултација са Лихтенштајнском владом или жупама, па чак и против савета кнеза Ханс-Адама (Fürst Hans-Adam II). Противници надбискупије основали су "Удружење за отворену цркву". Криза је трајала деценијама и практично је парализовала рад АСК.

Предлог Закона за признавање цркава и верских заједница

Влада је 2008. коначно покренула иницијативу у процесу 'Црква и држава' са предлогом Закона признавању цркава и верских заједница и дефинисаним критеријумима. Православни и протестанти су се пријавили за овај предлог закона, што је било добро дочекано. Статути су морали да се претходно модификују, како би се уклопили у прописане оквире. Законски предлог је био подвргнут претходној истрази на коју су позвани и православни. Петиција за подршку православним примала је скоро 1000 потписа, што је значајан број за мали Лихтенштајн, али затим је нажалост уследила друга препрека - Закон није имао већину у Парламенту и није био усвојен.

Закон о признавању верских заједница

Влада Лихтенштајна покренула је нову консултацију у којој су учествовали сви слојеви становништва. Представници православне заједнице су том приликом имали врло конструктивне разговоре са свим политичким странкама заступљеним у Парламенту. Након дугих расправа, 20. децембра 2012. године, нови закон који се односи на 'верске заједнице', коначно је добио јасну већину. Упркос чињеници да ни све жеље православних нису могле бити испуњене, сада је могуће да свака конфесија затражи признање, ако испуњава одређени број критеријума. Један од тих критеријума је верификовано постојање од 20 година, које су православни већ остварили 2015. године, а који је у Статуте уписан 1. јануара 2016. године.

Ново нежељено одлагање

Православна заједница је тако успешно прошла суштинске фазе за правно признање и том приликом је успела да осети симпатије целокупног становништва Лихтенштајна. Једина негативна тачка је трајање. Може се чинити прилично чудним да такав неоспорни процес траје већ деценијама и да још није завршен. У ствари, процес Признавање верских заједница још увек није успео да ступи на снагу, јер закон изгласан 20. децембра 2012. године, такође утиче на Римокатоличку цркву, а појавили су се и нерешени проблеми (Уставна прилагодба, издавање некретнина у две жупе). Такве околности спречавају ступање на снагу усвојеног закона. Не само православни већ и протестанти су још увек на листи чекања за постизање једнакости у складу са Декларацијом о људским правима, док ће Јевреји, Муслимани и Будисти очигледно имати право на једнак третман, само чим буду у могућности испунити исте критеријуме за признавање.

Ситуација у 21. веку

Захтев за признање православних заједница, упућен је у марту 2016. године. Том приликом смо разговарали са амбасадором принцом Николаусом (Prinz Nikolaus) и премијером А. Хаслером (Regierungschef Adrian Hasler). У фебруару 2017. за време законодавних избора, имали смо прилику да кроз разговоре са политичким кандидатима чујемо веома позитивна мишљења, у вези са правним статусом православних у Лихтенштајну. (www.orthodoxie.li). У септембру 2017. комесару Савета Европе за људска права (ECRI) поднет је заједнички извештај протестаната и православних, а у току су и други разговори.

У свом годишњем извештају за 2019. Лихтенштајнско удружење за људска права (VMR Liechtenstein) изразило је жаљење што "неколико година није учињен напредак у раздвајању Цркве и државе". Међутим, у владиним документима се наводи да су "алтернативна решења" (посебно која се тичу Римокатоличке цркве) у обради, нажалост нису предузете друге мере у 2019. години, а пандемија 2020. пролонгира даље кораке. Но, како је Лихтенштајну све више потребно међународно признање, питање људских права сигурно ће остати на дневном реду. У међувремену се, као и сви други Лихтенштајнци, организујемо у привременом правном вакуму.

Сада је важно, можда више него икад, да сви православни покажу своје присуство и своје јединство, како не би у кључном тренутку изгубили повољан почетни положај.

Проф. др Ђирил Дејша, април 2020.г.

Црква Преподобног Симона Монаха

Langgasse 161,
9008 St. Gallen

Канцеларија: +41 71 222 04 92
Свештеник: +41 79 546 10 83

Copyright © Serbisch-Orthodoxe Kirchengemeinde in St. Gallen der Diözese für Österreich und die Schweiz.